

– ett samarbete mellan Alingsås, Lerum och Partille kommuner

Vad ger ett ”Lärande besök”?

För den enskilde pedagogen...

Den enskilda pedagogen får genom för- och eftersamtal möjlighet att formulera sig kring sitt uppdrag som pedagog, Tankeprocesser sätts igång, pedagogen utmanas i sitt pedagogiska tänkande och i sitt professionella språk. Att bli lyft, speglad och utmanad innebär också en möjlighet att få syn på sig själv och sitt handlande i sin profession. Det är en möjlighet att med hjälp av besökande kollegor, inta lite av ett ”utifrånperspektiv” på sig själv och sin verksamhet. Det ger en stärkt yrkesidentitet och för in ny energi i det fortsatta vardags- och utvecklingsarbetet.

För arbetslaget

Att arbetslaget samlas kring och fokuserar en gemensam fråga ger en skjuts i samarbetet i laget. Utvecklingsprocessen startar då arbetslaget tillsammans formulerar sin frågeställning kring det som laget vill utveckla. Genom att bryta ner och se på frågeställningar ur flera olika perspektiv tillsammans med kollegor från andra kommuner, ges möjlighet till en djupare förståelse för varandra, för det gemensamma uppdraget och för det gemensamma professionella språket. Detta påverkar hur laget kommer att arbeta mot sina mål. Att som lag få en gemensam spegling utifrån det arbete som observeras, de gemensamma visioner som kommer fram i samtal och utifrån detta få framåtsyftande utmaningar, kan bli en nystart i det fortsatta utvecklingsarbetet. Lärplanen som så snart som möjligt överförs till den lokala arbetsplanen blir ett sätt att synliggöra och konkretisera arbetslagets mål och vilka effekter laget vill ska märkas i deras arbete med barnen/eleverna. I lärplanen tydliggörs även metod och tidsplan.

För enheten och rektor...

Det lärande besöket kan, genom ALPs underifrånperspektiv och därmed medarbetarnas delaktighet och engagemang, vara ett stöd för rektor i det fortsatta utvecklingsarbetet tillsammans med arbetslaget men också på hela enheten.

För observatören...

Alla våra observatörer utbildas fortlöpande i och reflekterar kring:

- Systemiskt tänkande och lösningsinriktat förhållningssätt
- Samtalsteknik
- Observationsteknik
- Skolutveckling

Många observatörer upplever att ALP är den bästa fortbildning de har fått, det ger dem bland annat:

- Mycket bra och användbar utbildning i teori och praktik enligt ovan
- Erfarenhetsutbyte och kontaktnät med pedagoger i de andra kommunerna
- Inblick i pedagogisk verksamhet från förskolan till gymnasiet
- Ny kompetens genom reflektion och aktivt arbete med bemötande och lärande

För den enhet där observatören är verksam...

Observatören har med sig ett utvecklat medvetet förhållningssätt i formella och informella möten i det dagliga arbetet. De tar med sig sin kompetens och delar med sig av läst litteratur till sina arbetslag. Rektor kan, på olika sätt använda sig av den kunskap som observatörer har på enheten. Ett konkret exempel på detta är "Mini-ALP", det vill säga "Lärande besök" internt på den egna enheten.

"Lärande besök"

Före besöket:

ALP ansvarig i kommunen träffar de enheter/ arbetslag som ska ta emot ett Lärande besök för att informera om ALP.

Enheten/ arbetslaget formulerar tillsammans med rektor ett uppdrag/ frågeställning. På Uppdragsdagen träffas rektor, representanter för arbetslaget och observatörsgruppen. Tillsammans går man igenom uppdraget och själva besöket planeras.

"Lärande besöket":

Lärande besöket pågår under två veckor. Under dessa två veckor sker följande:

- Alla pedagoger i laget får ett församtal på ca en timma, observation av sin verksamhet och ett "lärande" samtal efter observationen med syfte att spegla, lyfta och utmana det man sett.
- Observatörerna talar även med rektor, eventuell övrig personal samt gör elev- och vid behov även föräldraintervjuer. De deltar också om möjligt i konferenser, rastverksamhet och vid måltidstillfällen.
- I slutet av besöket summerar observatörerna alla intryck och all information de fått och förbereder sig för återkopplingsmötet.

Efter besöket:

Ca en vecka efter det lärande besöket har man ett återkopplingsmöte. Detta möte innebär att observatörerna ger sin bild av den besökta verksamheten genom att spegla det man har sett och hört, dels utifrån det uppdrag enheten/ arbetslaget gav, dels utifrån ALP:s allmänna uppdrag som handlar om det pedagogiskt ledarskapet.

Observatörerna formulerar ett antal utmaningar till enheten/ arbetslaget kopplade till de båda uppdragen med syfte att utveckla. Tillsammans med rektor, tar sig

enheten/ arbetslaget an utmaningarna och diskuterar fram en plan för hur utmaningarna kan bli en del i det pågående utvecklingsarbetet. I planen ska finnas en ansvarig, tidsplan och hur den ska utvärderas. Detta efterföljande arbete stöttas av den ALP ansvarige i kommunen. Ca ett år efter ALP besöket följer den ALP ansvarige upp vad som har hänt på enheten eller i arbetslaget efter besöket.

Bli ALP-observatör!

Vill du bli observatör i ALP-projektet? Vi söker dig som har intresse av att arbeta med skolutveckling i nya former, som vill utmana och utmanas i samtal med andra pedagoger och som längtar efter att sätta fokus på de pedagogiska frågorna. Arbetet innebär att vid besök på enheter, i någon av de andra deltagande kommunerna, observera och samtala kring mötet mellan pedagog, barn och ungdom.

Observatörerna är inte inspektörer som ska kontrollera verksamheten. I stället ska de använda sina kunskaper och erfarenheter från skolor och förskolor till att med en positiv grundsyn spegla, uppmuntra och utmana pedagogerna i deras utvecklingsarbete.

Du skall vara tillsvidareanställd inom barnomsorg eller skola i någon av de tre kommunerna och du skall ha ett stort intresse för kvalitets- och utvecklingsfrågor.

Vi ser gärna att du har följande egenskaper:

- Engagerad i skolutveckling och kvalitetsfrågor
- Lyhörd och har god iakttagelseförmåga
- Kan analysera och ställa frågor
- Har en positiv grundsyn till människans förmåga och lust att lära
- Väl insatt i verksamhetens uppdrag
- Har stor erfarenhet som pedagog eller skolledare
- Kan uttrycka dig väl i tal och skrift
- Erfarenhet som handledare är ett plus

Arbetsgång för observatörer

Som observatör kommer du att beröras av följande sju punkter:

1. Utbildningsdag för nya observatörer

Samordnare för ALP håller tillsammans med en erfaren observatör i denna dag. Syftet med utbildningen är att ge en bild av vad rollen som observatör innebär och hur ett lärande besök går till.

2. Utbildningsdag för alla observatörer som är aktuella under läsåret

Observatörsgruppen träffas för första gången. Var medvetna om att ni kommer att hamna i en grupprocess. En öppenhet och möjlighet att ge varandra feedback efter för- och eftersamtal t.ex. kan hjälpa er att utvecklas som observatörer.

3. Uppdragsdagen

Arbetslag och ansvarig rektor överlämnar uppdraget till observatörerna. Ställ frågor om uppdraget och kom överens om:

- Tid för första mötet med hela arbetslaget
- Tid för samtal med rektor
- Vilka dagar ni kan vara ute i verksamheten. Var tydlig med att ni gör minst en observation per pedagog. Församtal och eftersamtal brukar ta ca 60 min vardera.
- Tänk på att planera in tid för reflektion mellan observation och eftersamtal.
- Ge arbetslaget i uppdrag att göra ett schema för församtal, observation och eftersamtal. Tala om att vi alltid är två observatörer vid varje tillfälle.
- Tid för återkopplingsmötet. Denna tid måste även fungera för ALP-ansvarig.
- Bekräfta att Uppdragshandling är ifylld och att elever och föräldrar är informerade.

Efter överlämningen av uppdraget:

- Utforma samtalen utifrån arbetslagets uppdrag och det allmänna uppdraget. Ni vill veta var arbetslaget står idag, vart de vill komma och hur de tänker sig vägen dit.
- Behöver ni läsa in er på dokument för en ökad förståelse av uppdraget?
- Planera in tid för samtal/ intervjuer med barn/ ungdomar.
- Förbered rektorssamtalet utifrån uppdraget.
- När ni skriver frågor till församtalet, tänk på följande: Både det allmänna- och arbetslagets eget uppdrag ska täckas in.
- Ställ öppna, cirkulära frågor. Tänk på att begränsa antalet frågor.
- Det är praktiskt att skriva allt på dator direkt.

4. Första mötet med arbetslaget:

Presentera er och låt dem presentera sig. Be dem berätta hur de uppfattar sitt uppdrag för att nå samsyn. Berätta hur ni kommer att arbeta. Betona att ni inte är inspektörer och att det ni fångar kommer att vara en ögonblicksbild! Lyft syftet med ALP; lärplaner för både arbetslag och enskild pedagog.

5. Lärande besök

När ni kommer ut på skolan; tänk på att lägga in tid för er i observatörsgruppen att reflektera tillsammans.

Församtal

Två observatörer per pedagog.

En av er antecknar, gärna direkt i datorn, håller reda på tiden och sammanfattar anteckningarna i slutet av samtalet. Den andra håller i samtalet. Glöm inte individuellt uppdrag. Var noga med att hålla tiden.

Observation

Det är bra om ni har bestämt vad ni specifikt ska titta på. Upprätta ev. observationsschema.

Efter observationen

Prata ihop er om observationen. Bestäm var ni vill lägga tyngdpunkten. Lägg ned mycket tid på de utmanande frågorna.

Eftersamtal

Börja med att lyfta något med lektionen. Låt pedagogen kommentera det ni såg. Beskriv kronologiskt vad ni har sett, ställ öppna frågor direkt kopplat till det ni såg. Ex: "Lisa avvek från lektionen, tankar om detta/hur kom det sig" etc. Anknyt till församtalet.

Rektorssamtal

Minst ett samtal skall hållas med ansvarig rektor. Tänk på att rektorn ansvarar för det fortsatta arbetet med lärplanen.

6. Återkopplingsmötet

Leds av ALP-ansvarig i respektive kommun.

Detta möte äger oftast rum under kvällstid och avslutas med att vi tillsammans med arbetslag och rektor äter en gemensam måltid. Det är viktigt att åter påpeka att det är en ALP-besöket är en ögonblicksbild och att arbetslaget i sitt fortsatta arbete med lärplanen tar ställning till den bilden.

7. Utvärderingsdagen

Efter avslutade uppdrag återsamlas alla observatörer som varit aktuella under terminen. Syftet med denna dag är dels att ta del av arbetslagens utvärderingar men också att diskutera var ALP står just nu och hur vi kan fortsätta utvecklas. Viss del av denna dag avsätts för kompetensutveckling såsom litteraturseminarier och föreläsningar.